

De sleutel van ICM: 'Weten wanneer je wat kan doen en waar'

Onderzoeksproject Akkerbouw op klei krijgt vervolg als PPS

Inspirerende Jaarbijeenkomst CropLife NL:

Jaarrede CropLife NL voorzitter Nico Stuijt

Keynote Rens Vliegenthart 'Polarisatie beschouwd vanuit de wetenschap'

NVWA communiceert gericht over gewasbescherming

Inhoud

03 PPS Akkerbouw op klei

Bij WUR Open teelten in Lelystad vindt onderzoek plaats naar de toepassing van ICM in akkerbouw op klei.

06 Jaarrede voorzitter

Nico Stuijt pleit voor een gezamenlijke visie op land- en tuinbouw.

08 Polariseratie beschouwd vanuit wetenschap

Hoogleraar Rens Vliegenthart gaf tijdens de jaarbijeenkomst van CropLife NL een uitleg over polarisatie.

09 NVWA

De NVWA communiceert sinds kort gericht over gewasbescherming. Naleving is een aandachtspunt.

CropLife NL Bulletin -maart/april 2026

CropLife NL Bulletin is een uitgave van CropLife NL. CropLife NL behartigt belangen van bedrijven die chemische en biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt. CropLife NL Bulletin verschijnt tweemaandelijks in digitale vorm. Aan- en afmeldingen voor een kosteloos abonnement kan via dit [formulier](#).

REDACTIE CropLife NL, Postbus 80523, 2508 GM Den Haag - croplife@croplife.nl - www.croplife.nl - CropLifeNL - LinkedIn

TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie

FOTOGRAFIE Fred Meijer, WUR Open teelten, Jo Ottenheim

De sleutel van ICM: 'Weten wanneer je wat kan doen en waar'

Onderzoeksproject Akkerbouw op klei krijgt vervolg als PPS

Het onderzoek naar Integrated Crop Management (ICM) op kleigronden van WUR Open teelten, dat acht jaar gefinancierd werd door het ministerie van LNVN, krijgt een vervolg in de PPS (Publiek-Private Samenwerking) Akkerbouw op klei, met meerdere partners. Het onderzoek richt zich op gewasbescherming in relatie tot Integrated Crop Management (ICM). Wat zijn de resultaten tot nu toe en hoe gaat het verder? We praten erover met WUR-onderzoekers Hilfred Huiting en Timo Sprangers.

De proefvelden van het project Akkerbouw op klei liggen bij de locatie Lelystad van WUR Open teelten. In het Brabantse Vredepeel ligt Akkerbouw op zand: een vergelijkbaar onderzoeksproject, maar dan op zand.

"Het onderzoek is gestart in 2018 en is destijds geïnitieerd door het toenmalige ministerie van LNV", vertellen beide onderzoekers. "Aanleiding waren de doelstellingen van de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 en de Farm to Fork strategie van de Europese Unie. Onze opdracht was om te onderzoeken of en in hoeverre het technisch en bedrijfseconomisch mogelijk was om te telen volgens de streefdoelen van Farm to Fork. Dat hield voor ons in: 50 procent minder middelengebruik (in volume) en zonder gebruik van de zogeheten Candidates for Substitution (zie kader volgende pagina). De technische en bedrijfseconomische resultaten vergeleken we dan met die van de gangbare praktijk. Voor dit project was 2025 het laatste teeltjaar. Het project had een breed samengestelde klankbordgroep, om resultaten vanuit diverse gezichtspunten te kunnen bespreken."

Vervolg in een PPS

Eén van de leden van de klankbordgroep was BO Akkerbouw, die sinds 2020 een belangrijke trekkende partij is in de Brabantse 'evenknie' op zand. In de afgelopen jaren zagen steeds meer partijen het nut van dit type onderzoek in. Met als gevolg dat het project in Lelystad dit jaar een vervolg krijgt als PPS. Zo is het aantal partners uitgebreid met onder meer diverse provincies en zes CropLife NL-deelnemers.

Intussen richt het onderzoek zich op de optimale inpassing van ICM, vertelt Hilfred Huiting.

"Daarnaast wordt nog steeds gewerkt met bepaalde uitgangspunten: streven naar een zo laag mogelijk middelengebruik, het niet gebruiken van Candidates for Substitution (CfS), en streven naar de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Verder bekijken we het niet gebruiken van enkele werkzame stoffen die PFAS bevatten, evenals de mogelijke gevolgen van het wegvallen van azolen. Het PPS-project loopt tot in 2029, met daarna wellicht weer een vervolg."

Minder middelgebruik

Wat zijn de bevindingen van de eerste zeven jaar onderzoek? Timo Sprangers vertelt: "In ons onderzoek vergelijken we steeds onze strategie (waarin dus ook Candidates for Substitution ontbreken) met de referentie-strategie: de wijze waarop telers nu werken en hun keuzes maken. Daarbij kijken we met name naar de technisch-agronomische resultaten, de bedrijfseconomie en arbeid. Daarin hebben we zowel successen geboekt als knelpunten ervaren."

>>

Hilfred Huiting noemt één van de bevindingen: "In de ICM-strategie kwamen we uit op gemiddeld 50 procent minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een deel komt door de keuze om de CfS-middelen niet in te zetten. Ook werd de inzet gereduceerd door rassenkeuze, inzet van beslissingondersteunende systemen, en monitoring en scouting. Dit ging soms wel samen met minder gewasopbrengst, over de jaren maximaal 10 procent over het bouwplan. En het is niet zo dat je die verminderde bedrijfseconomische opbrengst kunt compenseren met de kostenbesparing door minder middelengebruik: de teler levert wel in." Timo Sprangers vult aan: "Bovendien gaat deze besparing in middelengebruik om een gemiddelde over gewassen en meerdere jaren: de spreiding is 20 tot 90 procent. Voor een onderzoek is een lagere opbrengst niet meteen een probleem. Maar het is natuurlijk de vraag hoe dit wordt opgevangen door een teler. Dus hoe dan opbrengstschommelingen, en daarmee inkomensschommelingen, acceptabel zijn. Dat merken we ook aan de reacties van akkerbouwers, als we in gesprekken met hen de onderzoeksresultaten delen."

Flinke impact

"Dat het niet-gebruiken van sommige Candidates for Substitution (CfS) flinke impact heeft, hebben we gemerkt", vertelt Hilfred Huiting. "Zo startte het project destijds zonder middelen tegen bladvlekkenziekte in suikerbieten. De middelen hiertegen hadden allemaal een CfS-label, dus het opbrengsteffect konden we van tevoren uittekenen."

Timo Sprangers vult aan: "Later konden we een resistent bietenras gebruiken. Maar wel met als voorwaarde van de leverancier dat we twee keer zouden spuiten, om te voorkomen dat de resistentie doorbroken werd. Dat ras hebben we dus pas kunnen inzetten toen er later een nieuw middel beschikbaar kwam, zodat we de resistentie konden gebruiken zonder de inzet van een Candidate for Substitution."

Beperkingen

Het gebruik van resistente rassen is een belangrijk onderdeel van ICM. "Veredeling biedt veel perspectief voor de toekomst. Waarbij we wel moeten beseffen dat het ontwikkelen van nieuwe rassen veel tijd vergt", merken beide onderzoekers op.

Bovendien loop je als teler in de praktijk soms tegen beperkingen aan. Hilfred Huiting illustreert: "Toen we startten in 2018, kampten we met een AM-besmetting (schadelijke aaltjes voor aardappelen). We wilden

graag werken met phytophthora-resistente rassen. Maar dat kon toen nog niet, want deze rassen zijn niet resistent tegen AM. Dus zijn we gestart met AM-resistente rassen en konden we pas na vier jaar overstappen naar phytophthora-resistente rassen, omdat het besmettingsniveau laag genoeg was. Dat zijn keuzes waar een teler in de praktijk ook tegenaan loopt."

Beschikbaarheid arbeid probleem

Een ander, niet te onderschatten, praktijkprobleem is arbeid, merken beide onderzoekers op. "Dat betreft bijvoorbeeld onkruidbestrijding", legt Timo Sprangers uit. "Minder middelengebruik resulteerde in meer onkruid. Zeker in een teelt als uien. Dat is voor een deel mechanisch op te lossen, maar niet volledig. Nieuwe technologieën, zoals spotspraying en laserwieden, bieden veel perspectief. Wel is het dure technologie, die niet voor alle telers is op te brengen. Ter illustratie: een praktijkrijpe laserwieder kost zo anderhalf miljoen euro. Voor veel telers komt onkruidbestrijding dan vaak aan op handwerk. Echter, de kosten en de beschikbaarheid van arbeid zijn een groot probleem in de sector."

Candidates for substitution

De EU publiceerde in 2015 een lijst met zogeheten Candidates for Substitution (CfS). Dit zijn goedgekeurde en dus veilige stoffen. Echter, deze stoffen hebben ten opzichte van de andere toegelaten stoffen een relatief hoog risico voor milieu en/of humane toxiciteit. Aanvragen voor producten die een werkzame stof bevatten die is aangeduid als CfS, worden onderworpen aan een vergelijkende evaluatie (comparative assessment). Er wordt dan beoordeeld of er alternatieven (middelen, methoden) zijn die het product met een CfS redelijkerwijs kan vervangen. Is dat het geval, dan vervalt de toelating of toepassing van het product met de CfS. In de praktijk kan dat betekenen dat een specifieke toepassing van een product vervalt, terwijl het product voor andere toepassingen zonder beschikbaar alternatief toegelaten blijft.

Tijd voor monitoren en scouten

Daarnaast vraagt ICM op dit moment meer arbeid, merkt Hilfred Huiting op. "Als onderzoekers brengen wij veel tijd door in het gewas om te monitoren en te scouten. Dat is nodig, om steeds, en tijdig, de juiste beslissingen te kunnen nemen. Een teler heeft niet zoveel tijd. Hopelijk komt er steeds meer nieuwe technologie die de teler helpt bij het scouten, monitoren en beslissingen nemen. Wellicht kunnen bijvoorbeeld drones in de nabije toekomst een rol gaan spelen bij het monitoren. En worden de beslissingsondersteunende systemen verder verfijnd, door gebruik te maken van AI. Deze factoren zijn cruciaal voor het goed kunnen realiseren van ICM. Ook de beschikbaarheid van veel data is een belangrijke voorwaarde."

Beide onderzoekers benadrukken: "Uiteindelijk is kennis de belangrijkste voorwaarde voor het welslagen van ICM: 'weten wanneer je wat kan doen en waar'. Dat is de sleutel van ICM. Die kennis is minstens zo belangrijk als het beschikbaar zijn van moderne technologie."

Gewasbeschermingsmiddelen blijven nodig

Hilfred Huiting merkt nog op: "Het onderzoeksproject laat zien dat je met minder middelgebruik toe kan, mits je de opbrengstderving acceptabel vindt. Maar tegelijk moet je constateren dat de afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen blijft bestaan: we kunnen ze minder gebruiken, maar ze blijven onder de huidige marktomstandigheden wel nodig." Overigens kun je opbrengstderving vanuit een breder perspectief bezien dan alleen bedrijfseconomisch, stelt Timo Sprangers. "Je kunt er ook vanuit sociaal oogpunt naar kijken: in hoeverre vind je het maatschappelijk verantwoord om minder opbrengst te realiseren dan technisch en bedrijfseconomisch verantwoord mogelijk is? Dat is niet een thema binnen ons onderzoek, maar zeker een punt om over na te denken en over te discussiëren. We merken in ieder geval bij een aantal telers dat dit hen tegen de borst stuit. Ook speelt de vraag: hoe duurzaam ben je bezig als je bijvoorbeeld bemest voor een opbrengstniveau dat je uiteindelijk niet haalt? Het restant gaat deels verloren. Je moet er daarnaast over nadenken hoe je productiekosten en opbrengstprijzen in de internationale marktcontext organiseert."

Hilfred Huiting vult aan: "Uiteindelijk proberen we ook naar het grotere plaatje te kijken. Want alternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen hebben ook impact. Als je veel vaker met de trekker rond moet om mechanisch onkruid te bestrijden, verbruikt je trekker daarvoor meer energie. Ook de eerder

genoemde laserwieder vraagt veel energie. Dit zijn allemaal afwegingen om mee te nemen."

Meer tijdsdruk

Het PPS-project Akkerbouw op klei start dit seizoen en loopt door tot en met 2029. Hoe kijken de beide onderzoekers naar de komende onderzoeksjaren? "We ervaren in zekere zin meer tijdsdruk dan in de beginjaren. In 2018 was de tijdshorizon van 2030 nog best ver weg. In die beginjaren gaf dat nog de tijd en ruimte om meer de grenzen op te zoeken en meer risico te lopen op mislukkingen. Die tijd en ruimte voelen we nu minder, doordat we kijken naar doelen dichterbij. Zo nemen we de Kaderrichtlijn Water mee in het onderzoek. Daar ligt ook grote tijdsdruk op, want de normen worden nog niet gehaald en dat moet nu zo snel mogelijk."

ICM draait om kennis

Tot slot benadrukken beide onderzoekers: "Zoals gezegd, veredeling, automatisering (bijvoorbeeld in monitoren, scouten en beslissen) en robotisering bieden veel perspectief voor de toekomst. Maar waar het uiteindelijk om draait bij ICM, is kennis: zowel bij de telers als hun adviseurs. Die kennis dient om op het juiste moment de juiste keuzes te kunnen maken. Het vinden van die kennis en die beschikbaar stellen aan de mensen die deze kennis nodig hebben: daar ligt voor dit project de grootste uitdaging."

Onderzoekers Hilfred Huiting (links) en Timo Sprangers: "Het onderzoeksproject laat zien dat je met minder middelgebruik toe kan, mits je de opbrengstderving acceptabel vindt."

>>

Op 12 maart jongstleden vond in Den Haag de jaarbijeenkomst van CropLife NL plaats. Voorzitter Nico Stuijt opende de middag met zijn jaarrede. Daarin ging hij in op diverse ontwikkelingen rond voedselzekerheid, landbouw in het algemeen en gewasbescherming. Met een oproep aan beleidsmakers om koersvast te blijven en te investeren in een robuuste, toekomstbestendige landbouw.

Allereerst benoemt Nico het onrustige geopolitieke decor, met daardoor een wereld die onvoorspelbaarder is geworden. Ook voedselzekerheid komt daarmee onder druk te staan. "Voedsel lijkt zo vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Voedsel is te danken aan de inspanningen van boeren en tuinders, met een belangrijke rol voor vakmanschap en innovatie. En met daarin ook een bijdrage uit onze sector."

Oppervlaktewater en grondwater

Nico gaat in op een aantal activiteiten en ontwikkelingen binnen CropLife NL en de aangesloten bedrijven. Zo zijn op het gebied van waterkwaliteit het afgelopen jaar belangrijke stappen gezet. Daarmee duidt hij op het project Waterdichte Kaders. Dit betreft een gebiedsgerichte aanpak om normoverschrijdingen tegen te gaan, in samenwerking met stakeholders en met nauwe betrokkenheid van telers.

Vervolgens refereert Nico aan de jaarbijeenkomst van 2024, toen CropLife NL vier commitments lanceerde op het gebied van grondwater. "Inmiddels is binnen het Uitvoeringsprogramma de werkgroep Grondwater van

start gegaan, en zijn we samen met relevante partijen bezig om kennis te delen en duiding te geven aan monitoringdata. Dat is een uitstekende basis om toe te werken naar een breed gedragen en wetenschappelijk onderbouwd early warning meetnet."

Beschikbaarheid middelen neemt af

Een ander belangrijk resultaat is de afname van het gebruik én de impact van gewasbeschermingsmiddelen met 77 procent sinds de referentieperiode 2011-2013, die volgt uit de Nederlandse Harmonized Risk Indicator (HRI). "Dat is een substantiële daling, waarmee Nederland ook vooroploopt in Europa. Het laat zien dat verduurzaming geen abstract doel is, maar zich ook vertaalt naar meetbare resultaten, waar we trots op mogen zijn", aldus Nico.

Tegelijk constateert hij dat deze ontwikkeling ook een gevolg is van het sterk veranderende landschap van beschikbare actieve stoffen in Europa. "Het aantal biologische middelen is verder gegroeid, met als resultaat dat er inmiddels meer biologische dan synthetische stoffen zijn goedgekeurd in Europa." Tegelijk is in relatief korte tijd het aantal synthetische stoffen fors afgenomen, met meer dan 80, en zijn er geen nieuwe stoffen toegelaten. "Omdat de biologische stoffen de synthetische stoffen niet één-op-één kunnen vervangen, ontstaan in toenemende mate knelpunten voor telers. Het zoeken naar nieuwe oplossingen en het overbrengen van kennis zit in de natuur van CropLife NL en de aangesloten bedrijven. We voelen ons hiervoor verantwoordelijk en zijn hierop ook aanspreekbaar."

AgriGuide en Agro E-label

Daarnaast blijft CropLife NL investeren in transparantie en ondersteuning van de praktijk. "Met AgriGuide en de verdere ontwikkeling van het digitale etiket via Agro E-label maken wij informatie toegankelijker en beter toepasbaar voor telers. Deze digitale ondersteuning helpt om middelen juist te gebruiken en sluit aan bij de bredere ontwikkeling richting precisietechnieken en datagedreven landbouw. Op deze manier hopen we ook de naleving verder te kunnen verhogen."

Voorspelbaar beleid hard nodig

Nico refereert aan de genoemde geopolitieke onrust. Daarnaast noemt hij de diverse recent afgesloten handelsakkoorden. "Vrijhandel staat niet langer vanzelfsprekend centraal. Bescherming van eigen markten en productieketens wint aan gewicht. Voor een open economie als de Nederlandse, en voor een internationaal verweven sector als de onze, heeft dat grote consequenties. Het belang van een goed functionerende interne markt, voorspelbaar beleid en eerlijke concurrentie wordt nu nog groter. Met als risico dat beleidsmakers vooral naar de korte termijn kijken. Maar juist nu is het van belang om koersvast te blijven en te investeren in een robuuste, toekomstbestendige landbouw en gewasbeschermingssector."

Versimpel Europese wetgeving

Tegelijkertijd zien we dat Europa worstelt met zijn eigen regelgeving, stelt Nico. "De Omnibus-voorstellen, bedoeld om regelgeving te vereenvoudigen en te versnellen, laten zien hoe groot de behoefte is aan meer samenhang en uitvoerbaarheid. Wij roepen ook op om Food & Feed Safety Omnibus te benutten om het toelatingssysteem eenvoudiger en voorspelbaarder te maken, met behoud van het hoge beschermingsniveau. Alleen zo houden boeren en tuinders toegang tot innovatie, blijft Europa aantrekkelijk voor investeringen, en versterken we de weerbaarheid van onze voedselproductie."

Maatschappelijk debat serieus nemen

Het maatschappelijk debat over landbouw en gewasbescherming is intensiever en scherper geworden, constateert Nico. "Dat debat raakt mensen en emoties, en dat moeten we serieus nemen. Tegelijkertijd zien we dat wetenschap steeds vaker ter discussie wordt gesteld, of selectief wordt gebruikt. Dat mag echter nooit betekenen dat we feiten, context en zorgvuldige beoordeling terzijde schuiven. CropLife NL wil

hierover zeker in gesprek met de maatschappij. Met openheid, met uitleg en met respect voor verschillende perspectieven. Met daarbij, als basis voor beleid, de nadruk op robuuste wetenschap en zorgvuldige afweging van risico's, en niet op emotie."

Realistische convenanten

Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd met sectoren te willen werken aan nationale, bindende convenanten om het gebruik van de meest milieubelastende gewasbeschermingsmiddelen fors te beperken. "Wij begrijpen en delen de wens van het kabinet om tot duidelijke afspraken te komen en om voortgang te maken", zegt Nico. "Tegelijkertijd roepen wij op om ervoor te zorgen dat deze convenanten realistisch, uitvoerbaar en juridisch houdbaar zijn, en aansluiten bij het Europese kader waarbinnen onze sector opereert. We moeten voorkomen dat de Nederlandse land- en tuinbouw straks producten voortbrengt waarvan de kostprijs structureel hoger is dan de marktprijs." Een ontwikkeling die nu snel gaat, is die van precisietechnieken. "Deze ontwikkelingen gaan sneller dan het beleid en het toelatingskader. Neem die ontwikkelingen mee in de af te sluiten convenanten", pleit Nico. "Daarnaast geldt: reductiedoelen zijn alleen haalbaar als de gereedschapskist van de teler gevuld blijft. Dat vraagt om snellere beschikbaarheid van innovatieve middelen. De eerder genoemde Food & Feed Safety Omnibus kan daarbij helpen."

Gezamenlijke visie essentieel

Tot slot: "Als CropLife NL blijven we ons inzetten voor gezonde gewassen, vandaag en morgen. Dat kunnen en willen we niet alleen doen: samenwerking met andere stakeholders is essentieel. Convenanten zijn daarbij een belangrijke eerste stap. Het bredere gesprek gaat echter over meer: over een gezamenlijke visie op hoe de land- en tuinbouw in Nederland eruit moet zien, met een gezond economisch perspectief, zonder dat dit ten koste gaat van de natuur en de vele wateren die Nederland rijk is. De uitdagingen zijn groot, maar de kracht van onze sector is dat wij samen blijven zoeken naar oplossingen. Met boeren en tuinders, met overheid, wetenschap en maatschappelijke partners. Alleen zo kunnen ze bouwen aan een toekomst waarin telers over voldoende oplossingen beschikken om hun gewassen gezond te houden."

Polarisatie beschouwd vanuit de wetenschap

De jaarbijeenkomst van CropLife NL op 12 maart jongstleden stond in het teken van een thema dat onze sector raakt: hoe gaan we om met het gevoel van toenemende polarisatie in het maatschappelijk debat over gewasbescherming? Rens Vliegthart, hoogleraar strategische communicatie aan Wageningen University & Research, doet onderzoek naar polarisatie en gaf er tijdens de jaarbijeenkomst een presentatie over.

Rens Vliegthart begint zijn presentatie met het tonen van enkele enquêteresultaten. Daaruit blijkt dat veel Nederlanders denken dat er sterke polarisatie is in Nederland en dat zij zich daar ook zorgen over maken. Maar, merkt de hoogleraar op, tegelijk geldt dat polarisatie een essentieel onderdeel is van een democratie. Zoals de bekende politicoloog Schattschneider stelt: 'Conflict, competitie, leiderschap en organisatie zijn de essentie van democratische politiek'.

Rens Vliegthart waarschuwt er ook voor om iemand te beschuldigen van polarisatie. "Want als je dat doet, plaats je die persoon buiten het gesprek."

Vier soorten polarisatie

Polarisatie is een containerbegrip. Maar het is wel op te splitsen in meerdere categorieën, vier in totaal. Ten eerste is er de ideologische polarisatie: een kloof door verschil in meningen. "Dat hoeft op zich geen probleem te zijn", aldus Rens Vliegthart. "Het is ook nodig in een democratie en daarin mag het debat scherp zijn."

Ten tweede is er de affectieve polarisatie. "Hierbij gaat het om een kloof in gevoelens, 'wij tegen hen'. Ook

deze vorm kan geen kwaad, mits het binnen de perken blijft. Maar als dit te veel wordt aangezet, bijvoorbeeld door bepaalde woordkeuze in de media, zit dit een gezond debat in de weg. Dat geldt zeker als er personen of organisaties worden bedreigd."

De derde vorm is feitenpolarisatie. "Deze heeft betrekking op onenigheid over feiten en waarheid. Bijvoorbeeld het betwijfelen van wetenschappelijke bevindingen. Het niet eens zijn over de feiten maakt een discussie lastig."

Tot slot is er de waargenomen polarisatie. "Dat is de polarisatie zoals mensen die ervaren, de perceptie. Dat kan ook een misperceptie zijn: het ervaren van een kloof die er in werkelijkheid niet is of minder groot is dan gedacht."

Polarisatie in Nederland

Hoe zit het nu met polarisatie in Nederland? Dat is waar Rens Vliegthart en zijn collega's onderzoek naar doen. Daarbij kunnen zij putten uit gegevens die teruggaan tot de jaren zeventig van de vorige eeuw. De presentatie gaat verder met een aantal statistieken, voortkomend uit onderzoek naar polarisatie in Nederland. Daarin zijn verschillende thema's meegenomen, zoals integratie en klimaat. De essentie van de resultaten is: polarisatie neemt niet toe. "Het valt eigenlijk mee. Het gemeten 'verschil in mening' is al jarenlang vrij stabiel. Wel sterk is de waargenomen polarisatie, dus hoe mensen het ervaren."

Als belangrijke factoren noemt Rens Vliegthart: de politiek, de media en de social media. Daarbij merkt hij op: "Het gevoel van mensen dat de samenleving gepolariseerd is, creëert juist ook polarisatie."

Rol social media

Vervolgens gaat de hoogleraar in op de genoemde rol van social media. Hij noemt daarbij wat opvallende zaken: "Berichten die negatief zijn en voor verdeeldheid zorgen, verspreiden zich makkelijk en snel via social media. Bovendien versterken social media collectieve identiteiten en stimuleren ze conflicten. Dat komt mede doordat gelijkgestemden elkaar daar makkelijk kunnen opzoeken."

Wat betreft media toont Rens Vliegenthart een vergelijking tussen Nederland en de Verenigde Staten. In de Verenigde Staten zijn de media veelal politiek sterk gekleurd. Bovendien beperkt het gros van de bevolking zich tot die media waarmee zij de politieke kleur delen. Dat werkt polarisatie in de hand. "In Nederland is dat anders. In onze media hebben een 'groot midden', dat ook door veel mensen bekeken en gelezen wordt. Dat is iets wat we moeten koesteren."

Zijn centrale boodschap tijdens de jaarbijeenkomst: juist door onderscheid te maken tussen verschillende vormen van polarisatie, ontstaat meer ruimte voor nuance, begrip en een constructief gesprek.

NVWA communiceert gericht over gewasbescherming

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) communiceert sinds kort gericht en directer over gewasbescherming. "Dat doen we in vorm van digitale nieuwsberichten, waarop geïnteresseerden zich kunnen abonneren", legt senior communicatieadviseur Louise Vellekoop uit. "Die nieuwsberichtenservice bestond al langer. Maar de categorisering naar gewasbescherming is nieuw."

Abonneren gaat gemakkelijk via de website van de NVWA (nvwa.nl). Onderaan de homepage, onder Service, staat Abonneren. Daarop klikken, in het overzicht kijken, en kies vervolgens NVWA - Vakmelding gewasbescherming. "Er is geen vaste frequentie in het versturen van de berichten. De frequentie hangt af van het aanbod aan actualiteiten", merkt Louise Vellekoop op.

Naleving loopt terug

Via de berichtenservice meldde de NVWA eind februari dat zij die per brief ruim 2400 personen en bedrijven gewaarschuwd heeft, die via een online webshop illegale bestrijdingsmiddelen kochten. De NVWA draagt de kopers op om de middelen, die niet toegelaten zijn in Nederland, in te leveren bij een lokaal inzamelpunt voor chemisch afval.

"Wat we ook zien, is dat bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen de naleving terugloopt", zegt José van Bijsterveldt, domeinregisseur gewasbescherming bij de NVWA. "Het gaat daarbij niet zozeer om illegaal gebruik, dus het gebruik van niet-toegelaten middelen. Illegale middelen treffen we ook wel aan, maar het grootste

deel van de overtredingen betreft onjuist gebruik van toegelaten middelen, zoals het te vaak toepassen van een middel gedurende het seizoen, een te hoge dosering, gebruik van verkeerde spuitdoppen, en het toepassen van een middel dat in bepaalde gewassen wel is toegelaten maar in het betreffende gewas niet."

Ingewikkelde regelgeving

De naleving van juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is al jaren laag bij een deel van de bedrijven die hiermee werken. Voor de NVWA is niet altijd even duidelijk wat de achterliggende oorzaak is van de eerder genoemde teruglopende naleving. "Soms gaat het om onwetendheid bij de toepasser", aldus José van Bijsterveldt. "Daarbij moeten we opmerken dat de regelgeving soms ook erg ingewikkeld is. Ter illustratie: Een toepasser heeft van doen met het wettelijk gebruiksvoorschrift, maar bijvoorbeeld ook met het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Soms schrijft het Bal een andere spuitvrije zone voor dan het wettelijk gebruiksvoorschrift. Dus dat er dan verwarring ontstaat bij toepassers, is enigszins begrijpelijk. Als NVWA pleiten wij dan ook voor eenduidige regelgeving. Die komt ten goede aan de naleving en de handhaafbaarheid. Tegelijk roepen we telers op om alle regels goed na te leven en middelen te gebruiken zoals ze bedoeld zijn. Onjuist gebruik zorgt ervoor dat middelen op plekken komen waar het niet bedoeld is. Bijvoorbeeld in water of buiten het perceel, met alle gevolgen van dien. Uiteindelijk is ook het imago van de sector gebaat bij goed gebruik."

Themagewijs handhaven

De afgelopen jaren is de NVWA binnen het toezicht op gewasbescherming deels anders gaan werken, vertelt José van Bijsterveldt. "Voorheen waren de controles meer teeltgericht. Dan kozen we per jaar voor een aantal teelten, waar we ons dan op richtten. Bijvoorbeeld de fruitteelt of de sierteelt. Dit doen we nog steeds, maar tegenwoordig werken we daarnaast meer themagewijs. Dan richten we ons bijvoorbeeld op grondwaterbeschermingsgebieden, normoverschrijdingen van middelen in specifieke gebieden, landbouwgrond met omwonenden vlakbij, of de omgeving van Natura 2000-gebieden." De thema's kiest de NVWA veelal naar aanleiding van actualiteiten in de maatschappij of op basis van signalen van andere toezichthouders. "Naast onze gebruikelijke wijze van handhaven, onderzoeken we ook de mogelijkheden om door middel van ons toezicht, de inzet van IPM (Integrated Pest Management) te stimuleren, met als doel dat telers minder overtredingen begaan."

José van Bijsterveldt, NVWA: "Het grootste deel van de overtredingen betreft onjuist gebruik van toegelaten middelen."

Zelfinspectietool NVWA voor land- en tuinbouwbedrijven

Op een speciale [webpagina](#) biedt de NVWA een zelfinspectietool gewasbeschermingsmiddelen voor land- en tuinbouwbedrijven aan. De zelfinspectietool bestond al voor de open teelten. Hij is recent aangepast en nu ook bruikbaar voor de glasteelten. Aan de hand van een digitale vragenlijst kunnen telers checken of ze voldoen aan de wet- en regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen. De teler ziet direct of er verbeterpunten zijn, en wat hij of zij kan doen om indien nodig de werkwijze aan te passen. Deze tool kan op elk moment worden gebruikt, maar ook voorafgaand aan een inspectie om te toetsen hoe het er bij de teler voor staat. Door gericht te communiceren over deze tool maar ook over andere relevante onderwerpen wil de NVWA telers en andere geïnteresseerden een helpende hand bieden.